
ANNALES
UNIVERSITATIS MARIAE CURIE-SKŁODOWSKA
LUBLIN - POLONIA

VOL.LX, SUPPL. XVI, 604

SECTIO D

2005

Katedra Żywności Funkcjonalnej i Towaroznawstwa, Wydział Nauk o Żywieniu Człowieka
i Konsumpcji, Szkoła Główna Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie
Department of Functional Foods and Commodity Science, Faculty of Human Nutrition and
Consumer Sciences, Warsaw Agricultural University – SGGW

BOŻENA WASZKIEWICZ-ROBAK, EWA DYBKOWSKA, FRANCISZEK ŚWIDERSKI

Group B vitamins intake in polish diet

Spżycie witamin z grupy B w polskiej diecie

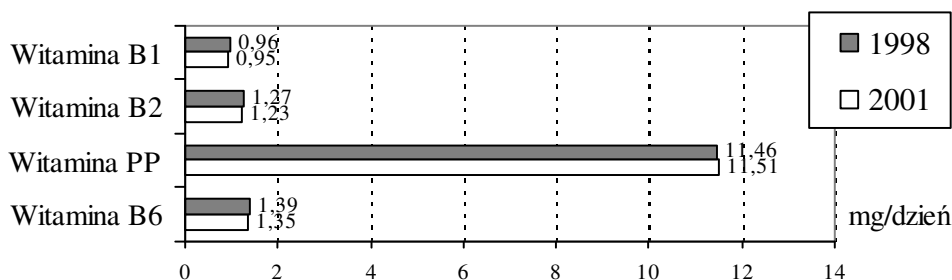
Jednym z waŹniejszych czynników, warunkujacych prawidłowy stan zdrowia człowieka jest właŹciwy sposób odżywania, zapewniający dostarczenie w diecie odpowiedniej ilości niezbędnych składników odżywczych. Szczególną uwagę zwraca się na spżycie witamin z grupy B – związków organicznych bioracych udział w procesach biochemicznych jako koenzymy, m.in. w przemianie węglowodanów, białek, gospodarce wodnej, oddychaniu tkankowym, prawidłowej czynności układu nerwowego, mięśni i serca [1]. Badania prowadzone w różnych latach przez wielu autorów, dotyczące spżycia różnych składników odżywczych, wskazują na zróżnicowany ich poziom w polskiej diecie, często niedoborowy w przypadku witamin [3, 7, 8]. Często obserwowane są niedobory witaminy C, kwasu foliowego oraz witamin B₆ i B₁₂. Występują one szczególnie w diecie ludzi w podeszłym wieku czy kobiet w ciąży [1, 2]. W niniejszej pracy podjęto próbę oszacowania wielkości spżycia wybranych witamin z grupy B w diecie przeciętnego dorosłego Polaka w latach 1998 i 2001.

MATERIAŁ BADAWCZY I METODYKA BADAŃ

Poziom spżycia witamin z grupy B został oszacowany w oparciu o dane pochodzące z badań budżetów gospodarstw domowych GUS z 1998 i 2001 roku [4, 5]. W badaniach budżetów gospodarstw domowych wylosowane rodziny zapisują na początku i na końcu badania wszystkie domowe zapasy żywności oraz ilości zużyte w tym czasie na inne cele. Notują codzienne zakupy i ich cenę. Ilość żywności zakupionej wraz z zapasami, pomniejszona o zapasy pozostające po badaniu i podzielona przez liczbę osób daje spżycie brutto na osobę [1, 6]. Do obliczeń wykorzystano tabele składu i wartości odżywczej produktów spożywczych i potraw [2]. W obliczeniach uwzględniono straty związane z wpływem procesów technologicznych, które dla witaminy B₁ przyjęto 30%, dla witaminy B₂ – 15%, dla witaminy PP – 20%, dla witaminy B₆ – 25%. W ocenie zgodności spżycia z zaleceniami wykorzystano normy żywienia dla ludności Polski opracowane w Instytucie Żywności i Żywienia [8].

WYNIKI BADAŃ I ICH OMÓWIENIE

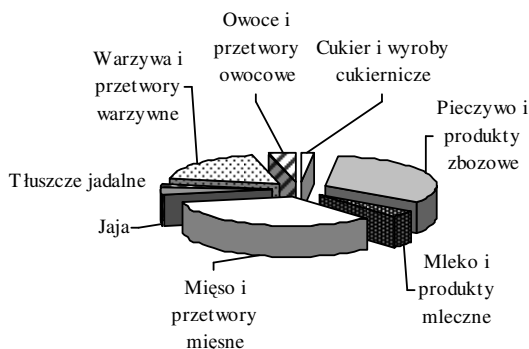
Spżycie witamin B₁, B₂, PP i B₆ w polskiej diecie było znacznie niższe od wartości podanych w polskich normach na poziomie bezpiecznym. Witamina B₁ (tiamina) spożywana była w ilości 0,95-0,96 mg, podczas gdy dla osób dorosłych norma na poziomie bezpiecznym wynosi 1,7-1,8 mg (62-64% realizacji normy). Spżycie witaminy B₂ (ryboflawiny) w polskiej diecie było znacznie niższe od wartości zalecanych w normach (1,6-2,4 mg) i wynosiło 1,23-1,27 mg, co stanowiło 67-69% normy. Również udział witaminy PP (niacyny) w polskiej diecie był znacznie niższy od zalecanego (19-21 mg) i wynosił 11,46-11,51 mg (62% normy). Spżycie witaminy B₆ (pirydoksyny) w polskiej diecie wynosiło 1,35-1,39 mg, co stanowiło 72-74% normy, która wynosi 1,8-2,2 mg (ryc. 1).

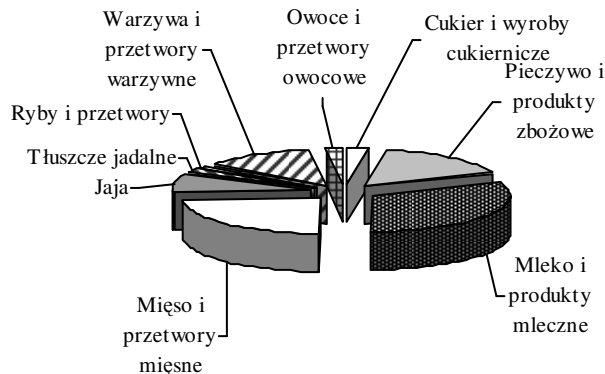
Ryc.1. Spożycie witamin z grupy B w polskiej diecie w latach 1998 i 2001

Wit. B₁ w średniej polskiej diecie pochodziła z mięsa i jego przetworów w 33-35%, z pieczywa i produktów zbożowych w 33-34% oraz z warzyw i przetworów warzywnych w 18-19%. Pozostałe 14% tiaminy pochodziło z innych produktów, takich jak mleko i produkty mleczne, owoce i ich przetwory, wyroby cukiernicze, jaja i tłuszcze jadalne (ryc. 2).

Witaminę B₂ w polskiej diecie dostarczały: mleko i produkty mleczne (31-32%), mięso i przetwory mięsne (23-24%), pieczywo i produkty zbożowe (16-17%) oraz warzywa i przetwory warzywne – 13%. Jaja dostarczały 8% ryboflawiny w diecie, zaś pozostałe 7-8% tej witaminy pochodziło z wyrobów cukierniczych, owoców i ich przetworów, ryb i tłuszczów jadalnych (ryc. 3).

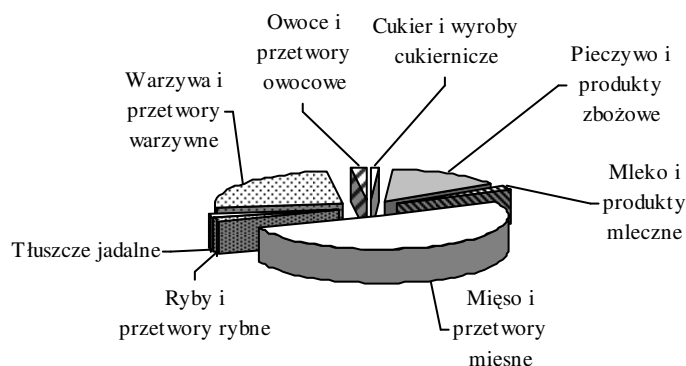
Ryc.2. Spożycie witaminy B₁ (tiaminy) z różnych grup produktów w polskiej diecie w 2001 roku

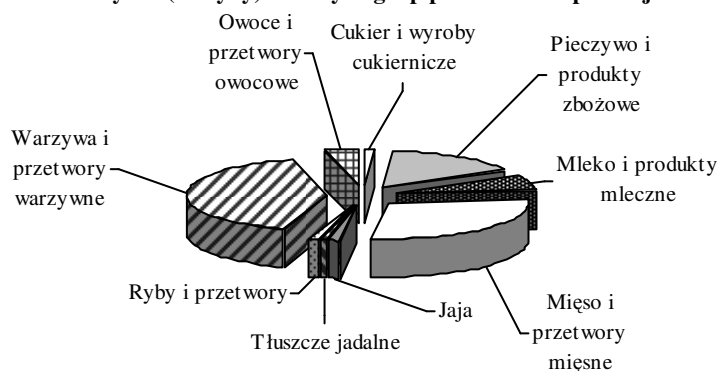
Ryc.3. Spożycie witaminy B₂ (ryboflawiny) z różnych grup produktów w polskiej diecie w 2001 roku

Głównym źródłem witaminy PP w polskiej diecie były mięso i przetwory mięsne, które dostarczały 51-53% tej witaminy. Mniejszych ilości niacyny dostarczały warzywa i ich przetwory (24-26%) oraz pieczywo i produkty zbożowe (15%). Pozostałe produkty dostarczały łącznie 7-8% tej witaminy (ryc. 4).

Witamina B₆ w polskiej diecie pochodziła w 40-42% z warzyw i ich przetworów, w 27-29% z mięsa i jego przetworów oraz w 16% z pieczywa i produktów zbożowych. Mleko i jego przetwory, owoce i przetwory owocowe oraz pozostałe produkty dostarczały łącznie 15-16% tej witaminy (ryc. 5).

Ryc.4. Spżycie witaminy PP (niacyny) z rżnych grup produktw w polskiej diecie w 2001 roku

Ryc.5. Spżycie witaminy B₆ (pirydoksyny) z rżnych grup produktw w polskiej diecie w 2001 roku

Na podstawie przeprowadzonych badañ stwierdzono, że niskie spżycie witaminy B₁ wynikało ze zbyt małego spżycia pieczywa i produktw zbożowych, mięsa i jego przetworw oraz warzyw i przetworw warzywnych. Zbyt mały udział witaminy B₂ w polskiej diecie był skutkiem niskiego spżycia mleka i produktw mlecznych, mięsa i jego przetworw, pieczywa i produktw zbożowych oraz warzyw i ich przetworw w diecie. Zwiększenie udziału witaminy PP w diecie można osiągnąć podnosząc poziom spżycia mięsa i jego przetworw, będących głównym źródłem tej witaminy w diecie, a także zwiększając spżycie warzyw i ich przetwory oraz pieczywa i produktw zbożowych. W celu zapewnienia w diecie prawidłowej podaży witaminy B₆ należy zwiększyć spżycie warzyw i ich przetworw, mięsa i jego przetworw oraz pieczywa i produktw zbożowych.

Wyniki uzyskane w niniejszej pracy są uzupełnieniem badañ prowadzonych w tym zakresie przez innych autorw. W badaniach prowadzonych w podobnym okresie badawczym przez Kunachowicz i wsp. [3], stwierdzono niskie spżycie tych witamin szacowane na poziomach: od 1,06-1,10 mg w przypadku tiaminy, 1,25-1,32 mg ryboflawiny, 12,89-13,18 mg niacyny i 1,66-1,72 mg witaminy B₆. Inne badania prowadzone we wcześniejszych latach (1994) również wskazywały na niskie spżycie tych witamin, wynoszące: 0,66-1,02 mg dla tiaminy, 0,73-0,93 mg dla ryboflawiny i 9,9-11,3 mg w przypadku niacyny [7].

PODSUMOWANIE I WNIOSKI

Przeprowadzone badania wykazały, że dieta przeciętnego Polaka charakteryzuje się niższym o ok. 30-40% (w porównaniu do zalecanych norm), udziałem witamin z grupy B:

1. Spożycie tiaminy (witaminy B₁) było o ok. 40% niższe od zalecanych norm i wynikało ze zbyt małego spożycia pieczywa i produktów zbożowych, mięsa i jego przetworów oraz warzyw i przetworów warzywnych.
2. Zbyt niski udział ryboflawiny (witaminy B₂) w polskiej diecie (ok. 30% niższy od zalecanego), był skutkiem niskiego spożycia mleka i produktów mlecznych, mięsa i jego przetworów, pieczywa i produktów zbożowych oraz warzyw i ich przetworów.
3. Stwierdzono o ok. 40% niższy niż zalecany, udział niacyny w diecie - poprawę w tym zakresie można osiągnąć poprzez zwiększenie spożycia mięsa i jego przetworów, warzyw i ich przetworów oraz pieczywa i produktów zbożowych.
4. Spożycie pirydoksyny (witaminy B₆) było niedoborowe w ok. 30%, a w celu zapewnienia prawidłowej jej podaży w diecie proponuje się zwiększenie spożycia warzyw i ich przetworów, mięsa i jego przetworów oraz pieczywa i produktów zbożowych.

PIŚMIENNICTWO

1. Gawęcki J, Hryniewiecki L. (red.), Żywnienie człowieka. Podstawy nauki o żywieniu. PWN, Warszawa, 1998.
2. Kunachowicz H. i wsp.: Tabele wartości odżywczej produktów spożywczych. Instytut Żywności i Żywienia, Warszawa, 1998.
3. Kunachowicz H. i wsp.: Żywność wzbogacana a zdrowie. Instytut Żywności i Żywienia, Warszawa, 2004.
4. Laskowski W.: Obliczenia na podstawie indywidualnych wyników budżetów gospodarstw domowych, badań GUS. Katedra Organizacji i Ekonomiki Konsumpcji SGGW. Materiały niepublikowane, 2000.
5. Laskowski W.: Opracowanie wewnętrzne Katedry Organizacji i Ekonomiki Konsumpcji SGGW, wykonane na podstawie indywidualnych wyników reprezentacyjnych badań budżetów gospodarstw domowych za 2001 rok, badań prowadzonych przez GUS. Katedra Organizacji i Ekonomiki Konsumpcji SGGW. Materiały niepublikowane, 2004.
6. Metodyka badania budżetów gospodarstw domowych. Główny Urząd Statystyczny, Warszawa 1999.
7. Nadolna I., Kunachowicz H., Badania analityczne nad składem i wartością odżywczą racji pokarmowych. Cz. IV. Zawartość witamin grupy B, Żywnienie Człowieka i Metabolizm, 1994, 21, 1, 25-34.
8. Ziemiański Ś. (red.), Normy żywienia człowieka. Fizjologiczne podstawy. Wydawnictwo Lekarskie PZWL, Warszawa, 2001.

STRESZCZENIE

W pracy oszacowano poziom spożycia witamin z grupy B w polskiej diecie. Badania prowadzono w oparciu o dane pochodzące z badań budżetów gospodarstw domowych GUS z 1998 i 2001 roku. Na podstawie przeprowadzonych badań stwierdzono, że spożycie witamin: B₁, B₂, PP i B₆ w polskiej diecie było znacznie niższe od wartości podanych w polskich normach na poziomie bezpiecznym. Spożycie witaminy B₁ i PP było o ok. 40% niższe od podanego w normach, natomiast udział witaminy B₂ i B₆ był o ok. 30% od zalecanego. W celu zapewnienia w diecie prawidłowej podaży tych witamin należy zwiększyć spożycie pieczywa i produktów zbożowych, warzyw i ich przetworów oraz mleka i produktów mlecznych.

SUMMARY

The study aimed at establishing the intake level of group B vitamins in Polish diet. The research was carried out using data gathered by the Central Statistical Office in 1998 using food composition tables. The results indicate that intake of vitamins: B₁, B₂, PP and B₆ in Polish diet was much lower than recommended. The consumption of vitamin B₁ and PP was about 40% lower than recommended, however the participation of vitamin B₂ and B₆ was about 30% lower than recommended. In order to ensure proper intake of group B vitamins in the diet it is recommended to increase the intake of bread and cereal products, vegetable and vegetable products and milk and milk products.